

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

advies 67.277/3
van 27 april 2020

avis 67.277/3
du 27 avril 2020

over

sur

een ontwerp van
machtenbesluit van de
Brusselse Hoofdstedelijke
Regering nr. 2020/015
‘betreffende de steun tot
vergoeding van de
ondernemingen actief in de
primaire productie van
landbouwproducten in het
kader van de
gezondheidscrisis Covid-19’

un projet d’arrêté de pouvoirs
spéciaux du Gouvernement de
la Région de
Bruxelles-Capitale
n° 2020/015 relatif à une aide
en vue d’indemniser les
entreprises actives dans la
production primaire de
produits agricoles dans le cadre
de la crise sanitaire du
Covid-19’

Op 20 april 2020 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met klimaattransitie, leefmilieu, energie en participatieve democratie verzocht binnen een termijn van vijf werkdagen een advies te verstrekken over een ontwerp van machtenbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering nr. 2020/015 ‘betreffende de steun tot vergoeding van de ondernemingen actief in de primaire productie van landbouwproducten in het kader van de gezondheidscrisis Covid-19’.

Het ontwerp is door de derde kamer onderzocht op 23 april 2020. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Jeroen VAN NIEUWENHOVE en Koen MUYLLE, staatsraden, Jan VELAERS en Bruno PEETERS, assessoren, en Annemie GOOSSENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Jonas RIEMSLAGH, auditeur.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Jeroen VAN NIEUWENHOVE, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 27 april 2020.

*

Le 20 avril 2020, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de la Transition climatique, de l'Environnement, de l'Énergie et de la Démocratie participative à communiquer un avis, dans un délai de cinq jours ouvrables, sur un projet d'arrêté de pouvoirs spéciaux du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale n° 2020/015 ‘relatif à une aide en vue d'indemniser les entreprises actives dans la production primaire de produits agricoles dans le cadre de la crise sanitaire du Covid-19’.

Le projet a été examiné par la troisième chambre le 23 avril 2020. La chambre était composée de Jo BAERT, président de chambre, Jeroen VAN NIEUWENHOVE et Koen MUYLLE, conseillers d'État, Jan VELAERS et Bruno PEETERS, assesseurs, et Annemie GOOSSENS, greffier.

Le rapport a été présenté par Jonas RIEMSLAGH, auditeur.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Jeroen VAN NIEUWENHOVE, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 27 avril 2020.

*

1. Volgens artikel 84, § 1, eerste lid, 3°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, moeten in de adviesaanvraag de redenen worden opgegeven tot staving van het spoedeisende karakter ervan.

In het onderhavige geval wordt het verzoek om spoedbehandeling in de adviesaanvraag gemotiveerd als volgt:

“L’urgence est motivée par la circonstance que la crise sanitaire du Covid-19 et les mesures prises pour limiter sa propagation ont de sérieuses conséquences pour l’économie; Qu’il est nécessaire de fournir une aide d’urgence aux entreprises concernées afin de limiter le préjudice économique ; Que les entreprises actives dans la production primaire de produits agricoles sont confrontées à divers problèmes et effets, tels que des interruptions dans le flux de production, l’arrêt de la production, la destruction des stocks, l’absence de stagiaires et de bénévoles, des factures impayées, etc. ; Que ces problèmes entraînent une perte de revenus qui menace la survie des entreprises ; Que les défauts de paiement dus à des problèmes de liquidité pourraient entraîner un effet domino sur l’économie, ce qui doit être évité à tout prix; Que ces problèmes et effets se feront sentir à très court terme et qu’il n’est donc pas justifié de connaître des retards dans la mise en place de la mesure d’aide; Qu’il convient dès lors de pouvoir verser l’aide dans les meilleurs délais et que l’urgence est donc justifiée.

Une période de consultation de 30 jours ouvrables pourrait malheureusement mettre en péril l’objectif du projet d’arrêté.”¹

*

2. Overeenkomstig artikel 84, § 3, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, heeft de afdeling Wetgeving zich moeten beperken tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET ONTWERP

3. Het voor advies voorgelegde ontwerp van “bijzonderemachtenbesluit” (lees: besluit) van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering strekt ertoe steun toe te kennen aan ondernemingen die actief zijn in de primaire productie van landbouwproducten in het kader van de gezondheidscrisis als gevolg van de COVID-19-pandemie.

RECHTSGROND

4. Het ontworpen besluit vindt rechtsgrond in artikel 2, § 1, van de ordonnantie van 19 maart 2020 ‘om bijzondere machten toe te kennen aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering in het kader van de gezondheidscrisis Covid-19’. Op grond van deze bepaling kan de Brusselse

¹ In strijd met het voorschrift van artikel 84, § 1, tweede lid, van de wetten op de Raad van State, stemt de motivering in de aanhef van het ontwerp niet woordelijk overeen met de motivering in de adviesaanvraag.

Hoofdstedelijke Regering, “[t]eneinde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in staat te stellen om te reageren op de COVID-19-pandemie (...) alle passende maatregelen nemen om, onder bedreiging van ernstig gevaar, elke situatie die een probleem vormt te voorkomen en met spoed aan te pakken binnen het strikte kader van de COVID-19-pandemie en de gevolgen ervan” en dit onder meer op het gebied van “het aanpakken van de sociaaleconomische gevolgen van de pandemie”.

VORMVEREISTEN

5. De gemachtigde verklaarde het volgende over het reeds ingewonnen akkoord van de minister bevoegd voor begroting van 7 april 2020.

“Suite à l’approbation en première lecture du projet d’arrêté, il a été décidé d’inclure cette prime dans un second train de mesures budgétaires. L’accord budgétaire initial est donc devenu caduque et un nouvel accord budgétaire devra être formellement demandé au Ministre du Budget. Ceci sera fait pour la seconde lecture au Gouvernement, suite à la réception de l’avis du Conseil d’Etat.”

6. Uit het vierde lid van de aanhef en uit de artikelen 1, 2°, 2, 3, 7°, en 8 van het ontwerp blijkt dat het de bedoeling is om de ontworpen steunmaatregel in te passen in de ‘Tijdelijke kaderregeling inzake staatssteun ter ondersteuning van de economie vanwege de huidige COVID-19-uitbraak’ vervat in de mededeling van de Europese Commissie van 19 maart 2020, gewijzigd bij de mededeling van 3 april 2020 (hierna: de kaderregeling). In de kaderregeling stelt de Commissie de verenigbaarheidsvoorwaarden vast die zij tot 31 december 2020 in beginsel zal toepassen op steun die de lidstaten verlenen op grond van artikel 107, lid 3, b), van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU). De steun die binnen deze kaderregeling wordt toegekend is echter niet vrijgesteld van de voorafgaandelijke aanmeldingsverplichting overeenkomstig artikel 108, lid 3, VWEU, al geeft de Commissie aan te zorgen “voor een snelle besluitvorming na heldere en volledige aanmelding van maatregelen die onder deze mededeling vallen”.²

De gemachtigde verklaarde dat het ontwerp op 16 april 2020 werd aangemeld bij de Europese Commissie en dat contacten met de Commissie overigens reeds hebben geleid tot aanpassingen van de tekst (zie daarover opmerking 8).

7. Indien de aan de Raad van State voorgelegde tekst ten gevolge van het vervullen van de voornoemde vormvereisten nog wijzigingen zou ondergaan,³ moeten de gewijzigde of toegevoegde bepalingen, ter inachtneming van het voorschrift van artikel 3, § 1, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, aan de afdeling Wetgeving worden voorgelegd.

² Mededeling van de Europese Commissie van 19 maart 2020, Tijdelijke kaderregeling inzake staatssteun ter ondersteuning van de economie vanwege de huidige COVID-19 uitbraak, C(2020) 1863 final, punt 52.

³ Namelijk andere wijzigingen dan diegene waarvan in dit advies melding wordt gemaakt of wijzigingen die ertoe strekken tegemoet te komen aan hetgeen in dit advies wordt opgemerkt.

ALGEMENE OPMERKINGEN

8. Overeenkomstig artikel 2 van het ontwerp wordt de steun toegekend aan “ondernemingen die actief zijn in de primaire productie van *landbouwproducten*”. In artikel 3, 2°, van het ontwerp wordt als voorwaarde gesteld dat de begunstigde actief is “in de primaire *voedselproductie*”. Deze begrippen overlappen deels met elkaar, maar ze vallen niet volledig samen.

Bovendien blijkt uit de nota aan de leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dat zowel landbouwondernemingen als ondernemingen in de visserij en aquacultuur bedoeld worden.

Op de vraag of het toepassingsgebied van de ontworpen regeling niet moet worden gepreciseerd in het licht van deze vaststellingen, antwoordde de gemachtigde als volgt:

“Het lijkt inderdaad beter om overal dezelfde terminologie te hanteren.

Uit overleg met de Europese Commissie blijkt dat in deze terminologie de aquacultuur ook verplicht naar voren moet geschoven worden, aangezien deze zich in de Europese staatssteunregelgeving onderscheidt van de primaire productie van landbouwproducten. Bovendien zijn landbouwproducten niet altijd voedselproducten.

In dat opzicht kan worden voorgesteld om de titel als volgt aan te passen [zie de aanpassingen weergegeven in rood]:

Arrêté de pouvoirs spéciaux du
Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale n° 2020/0NN
relatif à une aide dans le cadre de
la crise sanitaire du Covid-19, en
vue d'indemniser les entreprises
actives dans la production primaire
de produits agricoles **et dans
l'aquaculture, dans le domaine de
l'alimentation**

Bijzondere machtenbesluit van de
Brusselse Hoofdstedelijke
Regering nr. 2020/0NN betreffende
de steun in het kader van de
gezondheids crisis Covid-19 tot
vergoeding van de ondernemingen
actief in de primaire productie van
landbouwproducten **en de
aquacultuur op het gebied van
voeding**

Artikel 2 van het ontwerpbesluit kan dan als volgt worden aangepast:

Art. 2. Le ministre octroie une aide
aux entreprises actives dans la
production primaire de produits
agricoles **et dans l'aquaculture,
dans le domaine de l'alimentation**,
et qui ont subi des pertes de revenu
dus à la crise sanitaire du
Covid 19.

Art. 2. De minister verleent steun
aan de ondernemingen die actief
zijn in de primaire productie van
landbouwproducten **en de
aquacultuur op het gebied van
voeding** en die inkomensverlies
lijden ten gevolge van de
gezondheids crisis Covid-19.

L'aide est octroyée aux conditions visées à l'encadrement temporaire des mesures d'aide d'Etat.

De steun wordt verleend onder de in het tijdelijk kader inzake staatssteun bedoelde voorwaarden.”

Met deze aanpassingen kan worden ingestemd.⁴

9. Overeenkomstig artikel 3, 3°, van het ontwerp moet de begunstigde, om in aanmerking te komen voor de steun, een activiteit uitoefenen die wordt vermeld in de bijlage. Die bijlage blijkt een aantal activiteiten te omvatten die behoren tot de NACE-BEL 2008 economische activiteiten nomenclatuur, meer bepaald tot sectie A (landbouw, bosbouw en visserij).

9.1. Niet alle van de daarin opgenomen activiteiten komen voor in de bijlage. De gemachtigde verstrekke daarover de volgende toelichting:

“De volgende activiteiten opgenomen in de sectie A van de NACE-BEL 2008 structuur zijn niet opgenomen in de bijlage van het ontwerpbesluit:

5	01150	0115	Teelt van tabak
5	01191	0119	Teelt van bloemen
5	01700	0170	Jacht, zetten van vallen en diensten in verband met deze activiteiten
5	02100	0210	Bosbouw
5	02200	0220	Exploitatie van bossen
5	02300	0230	Verzamelen van in het wild groeiende producten met uitzondering van hout
5	02400	0240	Ondersteunende diensten in verband met de bosbouw

Tabak en bloemen zijn geen voedselproducten en de teelt ervan zou dus sowieso buiten het toepassingsgebied van het ontwerpbesluit vallen. Bosbouw en exploitatie van bossen zijn evenmin activiteiten die de productie van voedsel beogen.

De jacht en het verzamelen van in het wild groeiende producten kunnen dat in principe wel, maar gezien de stadscontext van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dragen deze activiteiten niet bij tot de zelfvoorziening van de stad inzake voedselproductie.”

De verantwoording van de gemachtigde overtuigt.

9.2. Er is evenwel een andere, niet-uitgesloten activiteit, namelijk boomkwekerijen (code 01.301), met uitzondering van bosboomkwekerijen, waarvoor de vraag rijst of ze daadwerkelijk relevant is voor de voedselproductie. De vraag rijst dan ook waarom kwekerijen van bomen (met uitzondering van bosbomen) wel en kwekerijen van bloemen niet in aanmerking komen voor steun.

⁴ De aanpassing van het opschrift zal ook moeten worden doorgevoerd in de slotformule bij de bijlage van het ontwerp.

De gemachtigde verklaarde daarover het volgende:

“Ondernemingen die vallen onder de code 01.301 verkopen ook fruitbomen rechtstreeks aan kleine stadslandbouwprojecten en particulieren voor de eigen productie van fruit en groenten. Die activiteit past dus ook in de doelstelling om de duurzame en lokale voedselproductie in de stad te stimuleren.”

De Raad van State moet daarbij aanstippen dat het leveren van fruitbomen slechts na geruime tijd tot lokale voedselproductie leidt en dat het dus de vraag is wat de impact inzake voedselproductie op de betrokken boomkwekerijen kan zijn.

10. Eveneens overeenkomstig artikel 3, 3°, van het ontwerp moet de activiteit van de begunstigde blijken uit de btw-activiteiten vermeld voor zijn onderneming in de Kruispuntbank van Ondernemingen (hierna: KBO) op 13 maart 2020. Op de vraag waarom werd gekozen voor die scharnierdatum en waarom specifiek wordt uitgegaan van de btw-activiteiten en niet van eender welke activiteit die in de KBO worden vermeld, antwoordde de gemachtigde het volgende:

“13 maart 2020 werd gekozen als scharnierdatum omwille van het feit dat op die dag de eerste sluitingsmaatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken, werden aangekondigd. Reeds kort daarna werd gewag gemaakt van verschillende steunmaatregelen om de getroffen ondernemingen te ondersteunen. Aangezien al snel duidelijk werd dat de steunmaatregelen een sectorale aanpak zouden hebben, vond er stormloop plaats bij de ondernemingsloketten om, al dan niet terecht, de ingeschreven activiteiten te wijzigen.

Het is om die reden dat er ook gekozen wordt om enkel rekening te houden met de btw-activiteiten, en niet de KBO-activiteiten. KBO-activiteiten zijn puur declaratief en niet onderworpen aan enige vorm van controle (behalve indien er bepaalde vestigingsvoorwaarden gelden voor die activiteiten). Btw-activiteiten worden daarentegen ingeschreven door de btw-administratie op basis van de bewijsstukken die de onderneming voorlegt. Het verschil is vaak treffend: sommige ondernemingen hebben honderden KBO-activiteiten, maar slechts enkele btw-activiteiten. De btw-activiteiten komen dus beter overeen met de realiteit.

Hierbij valt op te merken dat een retroactieve aanpassing van de btw-activiteiten in principe mogelijk blijft. Hiervoor dient de onderneming een aanvraag te doen bij de btw-administratie, die de activiteit kan aanpassen in functie van de ingediende bewijsstukken. Ondernemingen die het werkelijke doelpubliek vormen van de steunmaatregel, zouden dus geen moeilijkheden moeten ondervinden om zich in regel te stellen en te voldoen aan de steunvoorwaarden.

(...)

De ondernemingsloketten hebben niet de bevoegdheid om zelf de btw-activiteiten die zijn ingeschreven in de KBO te wijzigen. Dat gebeurt door de btw-administratie. Het komt evenwel wel vaak voor dat de ondernemingsloketten de aanvraag indienen bij de btw-administratie voor rekening van de onderneming. De ondernemer heeft ook nog altijd het recht om zelf een aanvraag in te dienen bij de btw-administratie.

De ondernemingsloketten schrijven daarentegen wel de KBO-activiteiten op het niveau van de vestigingseenheden in. Er hoeft daarvoor zelfs geen verband te bestaan tussen de btw-activiteiten en de KBO-activiteiten. De KBO-activiteiten zijn zoals gezegd puur declaratief en de ondernemingsloketten mogen niet weigeren om die activiteiten in te

schrijven, met uitzondering dus van de gevallen waar er bepaalde vestigingsvoorwaarden bestaan voor die activiteiten.”

Deze verantwoording kan door de Raad van State worden bijgetreden. Er kan immers worden aangenomen dat de aangifte van activiteiten bij de btw-administratie nauwer aansluit bij de werkelijke uitgeoefende activiteiten dan de louter declaratieve registratie van activiteiten van de onderneming in de KBO. Ook de keuze voor de scharnierdatum van 13 maart 2020 lijkt aanvaardbaar in het licht van het gelijkheidsbeginsel, aangezien ondernemingen die tot die datum btw-plichtige activiteiten uitoefenden en die in aanmerking komen voor de steun, verplicht waren om die activiteiten voorafgaandelijk aan te geven bij de btw-administratie.⁵ Het is niet kennelijk onredelijk om ondernemingen die pas na die datum voor de eerste keer dergelijke activiteiten uitoefenden (of die dergelijke activiteiten van vóór die datum niet tijdig hebben aangegeven) uit te sluiten van de ontworpen steunmaatregel.

11. Overeenkomstig artikel 3, 3° (tweede vermelding, lees: 4°), van het ontwerp moet de begunstigde “zijn maatschappelijke zetel en minstens één vestigingseenheid [hebben] in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zoals ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen op 13 maart 2020, en (...) er over menselijke middelen en goederen [beschikken] die specifiek voor hem bestemd zijn”. Dat betekent dat een landbouwactiviteit die op het grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest plaatsvindt, maar die wordt uitgevoerd door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met een zetel buiten het gewest, van de steun wordt uitgesloten. Ook zal een onderneming met meerdere vestigingseenheden in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest slechts éénmaal in aanmerking komen voor de steun.

Op de vraag om deze voorwaarde toe te lichten, onder meer rekening houdend met het bevoegdheidsrechtelijke beginsel inzake de economische en monetaire unie en met het gelijkheidsbeginsel, verklaarde de gemachtigde het volgende:

“Na de goedkeuring in eerste lezing is er een besef gegroeid dat maatschappelijke zetel geen geschikt criterium is om toe te passen in het kader van de beoogde steunmaatregel. Er wordt voorgesteld om de bepalingen onder 2° en 4° (dat verkeerd genummerd is als 3°) van artikel 3 aan te passen als volgt [zie de aanpassingen weergegeven in rood]:

Art. 3. Le bénéficiaire :

Art. 3. De begunstigde

1° [ongewijzigd]

1° [ongewijzigd]

2° est dans au moins une unité d'établissement en Région de Bruxelles-Capitale actif dans la production primaire d'alimentation ;

2° is in minstens één vestigingseenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest actief in de primaire voedselproductie;

3° [ongewijzigd]

3° [ongewijzigd]

⁵ Artikel 1 van het koninklijk besluit nr. 10 van 29 december 1992 ‘met betrekking tot de uitoefeningsmodaliteiten van de keuzen, bedoeld in de artikelen 15, § 2, derde lid, 21bis, § 2, 9°, vierde lid, 25ter, § 1, tweede lid, 2°, tweede lid en 44, § 3, 2°, d), van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde, de aangiften van aanvang, wijziging, stopzetting van activiteit en de voorafgaande kennisgevingen inzake de belasting over de toegevoegde waarde’.

4° a ~~son siège social et~~ au moins une unité d'établissement en Région de Bruxelles-Capitale, telles qu'inscrites à la Banque-Carrefour des Entreprises le 13 mars 2020, et y dispose de moyens humains et de biens propres qui lui sont spécifiquement affectés ;

4° heeft ~~zijn maatschappelijke zetel en~~ minstens één vestigingseenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zoals ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen op 13 maart 2020, en beschikt er over menselijke middelen en goederen die specifiek voor hem bestemd zijn;

Er zou dus vereist worden dat de onderneming in een vestigingseenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest actief is in de primaire voedselproductie. Het adres van de maatschappelijke zetel zou geen rol meer spelen. Dit lijkt beter overeen te komen met de doelstelling van de steunmaatregel, met name de duurzame voedselproductie in het Gewest in stand te houden tijdens deze crisissomstandigheden.

Wat betreft het aantal vestigingseenheden is het inderdaad zo dat een begunstigde slechts recht zou hebben op één premie, ongeacht het aantal vestigingseenheden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Er is slechts een beperkte budgettaire enveloppe beschikbaar en het is dus aangewezen om die op de meest doeltreffende manier te verdelen. Dit betekent dat het beter is dat een zo groot mogelijk aantal ondernemingen de premie kan genieten, zonder dat het budget volledig opgeslorpt zou worden door enkele ondernemingen met meerdere vestigingen. Ondernemingen met meerdere vestigingen zijn bovendien vaak ook groter en hebben dus ook meer financiële middelen voorhanden om de crisis te overbruggen. Een extra premie zou voor hun slechts een druppel op een hete plaat zijn."

Met deze aanpassingen en met deze verantwoording kan worden ingestemd.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

12. In de Nederlandse tekst van artikel 2 van het ontwerp moeten de woorden "het tijdelijk kader" worden vervangen door "de tijdelijke kaderregeling", gelet op de definitie in artikel 1, 2°, van het ontwerp.

Deze opmerking geldt ook voor artikel 7, derde lid, van het ontwerp.

Artikel 3

13. De onderdelen van artikel 3 van het ontwerp moeten worden vernummerd vanaf de tweede vermelding van het 3°.

14. In het huidige artikel 3, 5° (lees: 6°), van het ontwerp moet worden verwezen naar het "bijzondere machtenbesluit [lees: besluit] van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering nr. 2020/007 van 16 april 2020 (...)".

Artikel 6

15. Artikel 6, § 3, van het ontwerp bevat een regeling die geldt indien de beschikbare begrotingskredieten ontoereikend zijn om de premie van 3000 euro toe te kennen aan alle in aanmerking komende begunstigden. In dat geval worden de begunstigden onderverdeeld in twee categorieën. Bedrijven die actief zijn in de “teelt en plantenvermeerdering, als bedoeld onder de NACE BEL 2008 codes 01.110 tot en met 01.309” komen bij voorrang in aanmerking voor de steun. Indien er vervolgens nog begrotingskredieten beschikbaar zijn, worden die verdeeld onder de ondernemingen met de activiteit “veeteelt, gemengd bedrijf, ondersteunende landbouwactiviteiten, visserij en aquacultuur, als bedoeld onder de NACE BEL 2008 codes 01.410 tot en met 01.640 en 03.110 tot en met 03.220”.

Op de vraag om deze bepaling toe te lichten in het licht van het gelijkheidsbeginsel, verklaarde de gemachtigde het volgende:

“Dit verschil wordt toegelicht en verantwoord in de nota aan de Regering:

‘Bedrijven in de verschillende teelten (A01110 > 01309) ontvangen de premie bij voorrang. De bedrijven in deze categorie zijn voor het grootste deel de bedrijven die het meest getroffen zijn door de coronacrisis. Inderdaad, sommige van deze bedrijven verkochten aan de horeca of op de markten. Sommige hebben nu momenteel een overschot aan voorraad. Anderen hebben hun voorraden moeten vernietigen of zelfs de productie moeten stoppen. Bovendien komen de activiteiten van de bedrijven in deze categorie overeen met de ambities van de Good Food strategie, namelijk het verhogen van de duurzame lokale voedselproductie. Ook is de Good Food-strategie vooralsnog gericht op de lokale productie van groenten en fruit. Het merendeel van deze bedrijven houdt zich echter bezig met tuinbouw. Deze redenen verklaren de noodzaak om deze categorie als een prioriteit te beschouwen.’

Deze verantwoording kan aangevuld worden met het feit dat ondernemingen die actief zijn in het fokken van dieren langere productieprocessen hebben die zich uitstrekken over meerdere jaren en bovendien grotendeels hun afzetmarkt hebben in de groothandel en de slachthuizen. In de Brusselse context van veeleer korte keten- en stadslandbouw leveren de ondernemingen die groenten en fruit telen veeleer rechtstreeks aan horeca en markten.”

Met deze verantwoording kan worden ingestemd. Duidelijkheidshalve zou wel in artikel 6, § 3, tweede en derde lid, van het ontwerp telkens moeten worden geschreven “evenredig verdeeld” in plaats van “verdeeld”.

Artikel 7

16. In artikel 7, derde lid, van het ontwerp zou duidelijkheidshalve moeten worden geschreven “De begunstigde vermeldt in zijn aanvraag alle steun (...)” in plaats van “De begunstigde geeft alle steun aan (...)”. De vermelding van deze steun dient immers enkel om ervoor te waken dat de maximale bedragen in de kaderregeling (zie opmerking 6) niet worden overschreden.

Artikel 8

17. Overeenkomstig artikel 8, eerste lid, van het ontwerp wordt de toekenningsbeslissing aan de begunstigde betekend na de ontvangst en rangschikking van alle aanvragen, *ten laatste op 31 december 2020*.

De vermelding van deze uiterste datum is allicht ingegeven door de voorwaarde vermeld in punt 22, d, van de kaderregeling (zie opmerking 6). Het wil de Raad van State evenwel voorkomen dat de acute liquiditeitsproblemen die met de ontworpen regeling moeten worden gelenigd, tot gevolg hebben dat de belanghebbenden voldoende snel uitsluitel moeten hebben over de steun. De stellers van het ontwerp moeten dan ook nagaan of het niet mogelijk is om zich ten aanzien van de belanghebbenden bij deze steunmaatregel tot een veel vroegere datum te engageren dan 31 december 2020.

Artikel 9

18. Artikel 9 van het ontwerp bepaalt dat de steun in één enkele schijf wordt vereffend op een Belgisch bankrekeningnummer op naam van de begunstigde. Over de verenigbaarheid van de beperking tot een Belgisch bankrekeningnummer met het gelijkheidsbeginsel en het EU-recht, verklaarde de gemachtigde het volgende:

“De keuze voor Belgische bankrekeningnummers vindt haar oorsprong in een bezorgdheid om zo veel als mogelijk de behandeling en de uitbetaling van de dossiers te automatiseren. Een Belgisch bankrekeningnummer heeft telkens hetzelfde aantal getallen en er bestaat bovendien een controlemechanisme dat toelaat om na te gaan dat het rekeningnummer effectief bestaat. Voor bankrekeningnummers van andere landen is dat niet altijd het geval. Het is in dit opzicht belangrijk om te onthouden dat deze steunmaatregel deel uitmaakt van een groter pakket aan maatregelen, waardoor de administratie op zeer korte tijd tienduizenden dossiers zal moeten verwerken. Deze bepaling verschijnt trouwens ook in de besluiten van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 en 10 april 2020.”

Hoewel de Raad van State niet over alle feitelijke en technische gegevens ter zake beschikt, valt niet goed in te zien waarom in het licht van de bezorgdheid verwoord door de gemachtigde geen gebruik kan worden gemaakt van een ‘International Bank Account Number’ (IBAN), aangezien alvast dat rekeningnummer ook beschikt over een controlegetal. De stellers van het ontwerp moeten deze voorwaarde dan ook herbekijken in het licht van dat gegeven.

Artikel 10

19. Met het oog op de overeenstemming tussen de twee taalversies alsook de afstemming met de kaderregeling (zie opmerking 6) verdient het aanbeveling om in de Nederlandse versie van artikel 10, eerste lid, van het ontwerp de woorden “na de toekenning ervan” in te voegen na de woorden “binnen de twaalf maanden” (lees: “binnen twaalf maanden”).

Artikel 13

20. In de uitvoeringsbepaling van artikel 13 van het ontwerp moet worden verwezen naar de relevante bevoegdheid van de betrokken minister.

SLOTOPMERKING

21. Overeenkomstig artikel 4 van de ordonnantie van 19 maart 2020, moet het te nemen besluit bij ordonnantie worden “bevestigd” (lees: bekrachtigd) binnen een termijn van zes maanden die ingaat aan het einde van de periode van de bijzondere machten die door de ordonnantie worden georganiseerd. Indien het besluit niet binnen die termijn wordt bekrachtigd, wordt het geacht nooit uitwerking te hebben gehad.

Het te nemen besluit moet overeenkomstig dezelfde bepaling ook aan de voorzitter en aan de griffier van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement worden meegedeeld, voorafgaand aan de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

*

1. Conformément à l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 3°, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la demande d'avis doit indiquer les motifs qui en justifient le caractère urgent.

En l'occurrence, l'urgence est motivée dans la demande d'avis comme suit :

« L'urgence est motivée par la circonstance que la crise sanitaire du Covid-19 et les mesures prises pour limiter sa propagation ont de sérieuses conséquences pour l'économie; Qu'il est nécessaire de fournir une aide d'urgence aux entreprises concernées afin de limiter le préjudice économique ; Que les entreprises actives dans la production primaire de produits agricoles sont confrontées à divers problèmes et effets, tels que des interruptions dans le flux de production, l'arrêt de la production, la destruction des stocks, l'absence de stagiaires et de bénévoles, des factures impayées, etc. ; Que ces problèmes entraînent une perte de revenus qui menace la survie des entreprises ; Que les défauts de paiement dus à des problèmes de liquidité pourraient entraîner un effet domino sur l'économie, ce qui doit être évité à tout prix; Que ces problèmes et effets se feront sentir à très court terme et qu'il n'est donc pas justifié de connaître des retards dans la mise en place de la mesure d'aide; Qu'il convient dès lors de pouvoir verser l'aide dans les meilleurs délais et que l'urgence est donc justifiée.

Une période de consultation de 30 jours ouvrables pourrait malheureusement mettre en péril l'objectif du projet d'arrêté »¹.

*

2. Conformément à l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, la section de législation a dû se limiter à l'examen de la compétence de l'auteur de l'acte, du fondement juridique et de l'accomplissement des formalités prescrites.

*

PORTÉE DU PROJET

3. Le projet d'« arrêté de pouvoirs spéciaux » (lire : arrêté) du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale soumis pour avis a pour objet d'accorder une aide aux entreprises actives dans la production primaire de produits agricoles dans le cadre de la crise sanitaire résultant de la pandémie de COVID-19.

FONDEMENT JURIDIQUE

4. L'arrêté en projet trouve son fondement juridique dans l'article 2, § 1er, de l'ordonnance du 19 mars 2020 'visant à octroyer des pouvoirs spéciaux au Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale dans le cadre de la crise sanitaire du Covid-19'. Cette disposition prévoit que le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, « [a]fin de permettre à la Région de Bruxelles-Capitale de réagir à la pandémie de COVID-19, (...) peut prendre toutes les

---

¹ En violation de l'article 84, § 1er, alinéa 2, des lois sur le Conseil d'État, la motivation donnée dans le préambule du projet ne correspond pas littéralement à celle qui figure dans la demande d'avis.

mesures utiles pour prévenir et traiter d'urgence, sous peine de péril grave, toute situation qui pose problème dans le cadre strict de la pandémie COVID-19 et de ses conséquences », et ce notamment dans le domaine de « la prise en charge des effets socio-économiques de la pandémie ».

FORMALITÉS

5. À propos de l'accord déjà recueilli du ministre qui a le budget dans ses attributions du 7 avril 2020, le délégué a déclaré ce qui suit :

« Suite à l'approbation en première lecture du projet d'arrêté, il a été décidé d'inclure cette prime dans un second train de mesures budgétaires. L'accord budgétaire initial est donc devenu caduque et un nouvel accord budgétaire devra être formellement demandé au Ministre du Budget. Ceci sera fait pour la seconde lecture au Gouvernement, suite à la réception de l'avis du Conseil d'État ».

6. Il ressort du quatrième alinéa du préambule et des articles 1er, 2°, 2, 3, 7°, et 8 du projet que l'intention est d'inscrire la mesure d'aide en projet dans l'« Encadrement temporaire des mesures d'aide d'État visant à soutenir l'économie dans le contexte actuel de la flambée de COVID-19 », qui fait l'objet de la communication de la Commission européenne du 19 mars 2020, modifiée par la communication du 3 avril 2020 (ci-après : l'encadrement). Dans l'encadrement, la Commission fixe les conditions de compatibilité qu'elle appliquera en principe jusqu'au 31 décembre 2020 aux aides que les États membres octroient en vertu de l'article 107, paragraphe 3, b), du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne (ci-après : TFUE). L'aide octroyée en vertu de cet encadrement n'est toutefois pas exemptée de l'obligation de notification préalable conformément à l'article 108, paragraphe 3, du TFUE, même si la Commission déclare veiller « à l'adoption rapide des décisions dès la notification claire et complète des mesures visées dans la présente communication »².

Le délégué a déclaré que le projet a été notifié le 16 avril 2020 à la Commission européenne et que les contacts avec celle-ci ont d'ailleurs déjà donné lieu à des adaptations du texte (voir à ce sujet l'observation 8).

7. Si l'accomplissement des formalités susmentionnées devait encore donner lieu à des modifications du texte³ soumis au Conseil d'État, les dispositions modifiées ou ajoutées devraient être soumises à la section de législation, conformément au prescrit de l'article 3, § 1er, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État.

---

² Communication de la Commission européenne du 19 mars 2020, Encadrement temporaire des mesures d'aide d'État visant à soutenir l'économie dans le contexte actuel de la flambée de COVID-19, C(2020) 1863 final, point 52.

³ À savoir d'autres modifications que celles dont fait état le présent avis ou des modifications visant à répondre aux observations formulées dans le présent avis.

OBSERVATIONS GÉNÉRALES

8. Conformément à l'article 2 du projet, l'aide est octroyée à des « entreprises actives dans la production primaire de *produits agricoles* ». L'article 3, 2°, du projet, pose comme condition que le bénéficiaire est actif « dans la *production primaire d'alimentation* ». Ces notions font partiellement double emploi, mais ne coïncident pas en tous points.

En outre, il résulte de la note aux membres du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale que tant les entreprises agricoles que les entreprises du secteur de la pêche et de l'aquaculture sont visées.

À la question de savoir s'il ne faut pas préciser le champ d'application du régime en projet au regard de ces constatations, le délégué a répondu en ces termes :

« Het lijkt inderdaad beter om overall dezelfde terminologie te hanteren.

Uit overleg met de Europese Commissie blijkt dat in deze terminologie de aquacultuur ook verplicht naar voren moet geschoven worden, aangezien deze zich in de Europese staatssteunregelgeving onderscheidt van de primaire productie van landbouwproducten. Bovendien zijn landbouwproducten niet altijd voedselproducten.

In dat opzicht kan worden voorgesteld om de titel als volgt aan te passen [voir les adaptations reproduites en rouge]:

Arrêté de pouvoirs spéciaux du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale n° 2020/0NN relatif à une aide dans le cadre de la crise sanitaire du Covid-19, en vue d'indemniser les entreprises actives dans la production primaire de produits agricoles **et dans l'aquaculture, dans le domaine de l'alimentation**

Bijzondere machtenbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering nr. 2020/0NN betreffende de steun in het kader van de gezondheidscrisis Covid-19 tot vergoeding van de ondernemingen actief in de primaire productie van landbouwproducten **en de aquacultuur op het gebied van voeding**

Artikel 2 van het ontwerpbesluit kan dan als volgt worden aangepast:

Art. 2. Le ministre octroie une aide aux entreprises actives dans la production primaire de produits agricoles **et dans l'aquaculture, dans le domaine de l'alimentation**, et qui ont subi des pertes de revenu dues à la crise sanitaire du Covid 19.

Art. 2. De minister verleent steun aan de ondernemingen die actief zijn in de primaire productie van landbouwproducten **en de aquacultuur op het gebied van voeding** en die inkomensverlies lijden ten gevolge van de gezondheidscrisis Covid-19.

L'aide est octroyée aux conditions visées à l'encadrement temporaire des mesures d'aide d'État.

De steun wordt verleend onder de in het tijdelijk kader inzake staatssteun bedoelde voorwaarden ».

On peut se rallier à ces adaptations ⁴.

9. Conformément à l'article 3, 3°, du projet, le bénéficiaire, pour pouvoir prétendre à l'aide, doit exercer une activité mentionnée dans l'annexe. Cette annexe englobe un certain nombre d'activités qui relèvent de la nomenclature des activités économiques NACE-BEL 2008, en particulier de la section A (agriculture, sylviculture et pêche).

9.1. Toutes les activités qui y sont énumérées ne figurent pas dans l'annexe. À ce propos, le délégué a donné l'explication suivante :

« De volgende activiteiten opgenomen in de sectie A van de NACE-BEL 2008 structuur zijn niet opgenomen in de bijlage van het ontwerpbesluit:

5	01150	0115	Teelt van tabak
5	01191	0119	Teelt van bloemen
5	01700	0170	Jacht, zetten van vallen en diensten in verband met deze activiteiten
5	02100	0210	Bosbouw
5	02200	0220	Exploitatie van bossen
5	02300	0230	Verzamelen van in het wild groeiende producten met uitzondering van hout
5	02400	0240	Ondersteunende diensten in verband met de bosbouw

Tabak en bloemen zijn geen voedselproducten en de teelt ervan zou dus sowieso buiten het toepassingsgebied van het ontwerpbesluit vallen. Bosbouw en exploitatie van bossen zijn evenmin activiteiten die de productie van voedsel beogen.

De jacht en het verzamelen van in het wild groeiende producten kunnen dat in principe wel, maar gezien de stadscontext van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dragen deze activiteiten niet bij tot de zelfvoorziening van de stad inzake voedselproductie ».

La justification du délégué est convaincante.

9.2. Il y a toutefois une autre activité, non exclue, à savoir l'exploitation de pépinières (code 01.301), à l'exception des pépinières forestières, qui soulève la question de savoir si elle est effectivement pertinente pour la production alimentaire. On peut dès lors se demander pourquoi l'exploitation de pépinières (à l'exception des arbres forestiers) est quant à elle admissible à l'aide et non l'exploitation floricole.

À ce sujet, le délégué a déclaré ce qui suit :

« Ondernemingen die vallen onder de code 01.301 verkopen ook fruitbomen rechtstreeks aan kleine stadslandbouwprojecten en particulieren voor de eigen productie van fruit en groenten. Die activiteit past dus ook in de doelstelling om de duurzame en lokale voedselproductie in de stad te stimuleren ».

Le Conseil d'État se doit de souligner à cet égard que la fourniture d'arbres fruitiers ne conduit à la production locale d'alimentation qu'après un laps de temps relativement

⁴ L'intitulé devra également être adapté dans la formule finale de l'annexe du projet.

long et qu'on peut donc se demander quel impact la production alimentaire peut avoir sur les pépinières concernées.

10. Toujours selon l'article 3, 3°, du projet, l'activité du bénéficiaire doit également ressortir des activités TVA inscrites pour son entreprise dans la Banque-Carrefour des Entreprises (ci-après : BCE) au 13 mars 2020. À la question de savoir pourquoi il a été opté pour cette date charnière et pourquoi on se base spécifiquement sur les activités TVA et non sur toute activité inscrite dans la BCE, le délégué a donné la réponse suivante :

« 13 maart 2020 werd gekozen als scharnierdatum omwille van het feit dat op die dag de eerste sluitingsmaatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken, werden aangekondigd. Reeds kort daarna werd gewag gemaakt van verschillende steunmaatregelen om de getroffen ondernemingen te ondersteunen. Aangezien al snel duidelijk werd dat de steunmaatregelen een sectorale aanpak zouden hebben, vond er stormloop plaats bij de ondernemingsloketten om, al dan niet terecht, de ingeschreven activiteiten te wijzigen.

Het is om die reden dat er ook gekozen wordt om enkel rekening te houden met de btw-activiteiten, en niet de KBO-activiteiten. KBO-activiteiten zijn puur declaratief en niet onderworpen aan enige vorm van controle (behalve indien er bepaalde vestigingsvoorwaarden gelden voor die activiteiten). Btw-activiteiten worden daarentegen ingeschreven door de btw-administratie op basis van de bewijsstukken die de onderneming voorlegt. Het verschil is vaak treffend: sommige ondernemingen hebben honderden KBO-activiteiten, maar slechts enkele btw-activiteiten. De btw-activiteiten komen dus beter overeen met de realiteit.

Hierbij valt op te merken dat een retroactieve aanpassing van de btw-activiteiten in principe mogelijk blijft. Hiervoor dient de onderneming een aanvraag te doen bij de btw-administratie, die de activiteit kan aanpassen in functie van de ingediende bewijsstukken. Ondernemingen die het werkelijke doelpubliek vormen van de steunmaatregel, zouden dus geen moeilijkheden moeten ondervinden om zich in regel te stellen en te voldoen aan de steunvoorwaarden.

(...)

De ondernemingsloketten hebben niet de bevoegdheid om zelf de btw-activiteiten die zijn ingeschreven in de KBO te wijzigen. Dat gebeurt door de btw-administratie. Het komt evenwel wel vaak voor dat de ondernemingsloketten de aanvraag indienen bij de btw-administratie voor rekening van de onderneming. De ondernemer heeft ook nog altijd het recht om zelf een aanvraag in te dienen bij de btw-administratie.

De ondernemingsloketten schrijven daarentegen wel de KBO-activiteiten op het niveau van de vestigingseenheden in. Er hoeft daarvoor zelfs geen verband te bestaan tussen de btw-activiteiten en de KBO-activiteiten. De KBO-activiteiten zijn zoals gezegd puur declaratief en de ondernemingsloketten mogen niet weigeren om die activiteiten in te schrijven, met uitzondering dus van de gevallen waar er bepaalde vestigingsvoorwaarden bestaan voor die activiteiten ».

Le Conseil d'État peut se rallier à cette justification. En effet, il peut être admis que la déclaration des activités à l'administration de la TVA se rapproche davantage des activités réellement exercées que le simple enregistrement déclaratif des activités de l'entreprise dans la BCE. Par ailleurs, le choix de la date charnière du 13 mars 2020 semble admissible au regard du principe d'égalité, dès lors que les entreprises qui exerçaient jusqu'à cette date des activités soumises à la TVA, et qui peuvent prétendre au bénéfice de l'aide, étaient obligées de déclarer

préalablement ces activités à l'administration de la TVA⁵. Il n'est pas manifestement déraisonnable d'exclure de la mesure d'aide en projet les entreprises qui n'exerçaient qu'après cette date pareilles activités pour la première fois (ou qui n'ont pas déclaré dans les délais de telles activités avant cette date).

11. Conformément à l'article 3, 3° (deuxième mention, lire : 4°), du projet, le bénéficiaire doit « (...) [avoir] son siège social et au moins une unité d'établissement en Région de Bruxelles-Capitale, tels qu'inscrits à la Banque-Carrefour des Entreprises le 13 mars 2020, et y (...) [disposer] de moyens humains et de biens propres qui lui sont spécialement affectés ». Cela signifie qu'une activité agricole qui a lieu sur le territoire de la Région de Bruxelles-Capitale, mais qui est exercée par une personne physique ou morale ayant un siège social en dehors de la Région, est exclue de l'aide. De même, une entreprise ayant plusieurs unités d'établissement dans la Région de Bruxelles-Capitale ne pourra être admise qu'une seule fois à l'aide.

Invité à préciser cette condition, en tenant compte notamment du principe régissant la répartition des compétences en matière d'union économique et monétaire et du principe d'égalité, le délégué a déclaré ce qui suit :

« Na de goedkeuring in eerste lezing is er een besef gegroeid dat maatschappelijke zetel geen geschikt criterium is om toe te passen in het kader van de beoogde steunmaatregel. Er wordt voorgesteld om de bepalingen onder 2° en 4° (dat verkeerd genummerd is als 3°) van artikel 3 aan te passen als volgt [voir les adaptations reproduites en rouge]:

Art. 3. Le bénéficiaire :

Art. 3. De begunstigde

1° [ongewijzigd]

1° [ongewijzigd]

2° est dans au moins une unité d'établissement en Région de Bruxelles-Capitale actif dans la production primaire d'alimentation ;

2° is in minstens één vestigingseenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest actief in de primaire voedselproductie;

3° [ongewijzigd]

3° [ongewijzigd]

4° a ~~son siège social et~~ au moins une unité d'établissement en Région de Bruxelles-Capitale, telles qu'inscrites à la Banque-Carrefour des Entreprises le 13 mars 2020, et y dispose de moyens humains et de biens propres qui lui sont spécifiquement affectés ;

4° heeft ~~zijn maatschappelijke zetel en~~ minstens één vestigingseenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zoals ingeschreven in de Kruispuntbank van Ondernemingen op 13 maart 2020, en beschikt er over menselijke middelen en goederen die specifiek voor hem bestemd zijn;

⁵ Article 1er de l'arrêté royal n° 10 du 29 décembre 1992 'relatif aux modalités d'exercice des options prévues aux articles 15, § 2, alinéa 3, 21bis, § 2, 9°, alinéa 4, 25ter, § 1er, alinéa 2, 2°, alinéa 2 et 44, § 3, 2°, d), du Code de la taxe sur la valeur ajoutée, aux déclarations de commencement, de changement, de cessation d'activité et aux déclarations préalables en matière de taxe sur la valeur ajoutée'.

Er zou dus vereist worden dat de onderneming in een vestigingseenheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest actief is in de primaire voedselproductie. Het adres van de maatschappelijke zetel zou geen rol meer spelen. Dit lijkt beter overeen te komen met de doelstelling van de steunmaatregel, met name de duurzame voedselproductie in het Gewest in stand te houden tijdens deze crisissomstandigheden.

Wat betreft het aantal vestigingseenheden is het inderdaad zo dat een begunstigde slechts recht zou hebben op één premie, ongeacht het aantal vestigingseenheden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Er is slechts een beperkte budgettaire enveloppe beschikbaar en het is dus aangewezen om die op de meest doeltreffende manier te verdelen. Dit betekent dat het beter is dat een zo groot mogelijk aantal ondernemingen de premie kan genieten, zonder dat het budget volledig opgeslorpt zou worden door enkele ondernemingen met meerdere vestigingen. Ondernemingen met meerdere vestigingen zijn bovendien vaak ook groter en hebben dus ook meer financiële middelen voorhanden om de crisis te overbruggen. Een extra premie zou voor hun slechts een druppel op een hete plaat zijn ».

On peut se rallier à ces adaptations et à cette justification.

EXAMEN DU TEXTE

Article 2

12. Dans le texte néerlandais de l'article 2 du projet, les mots « het tijdelijk kader » doivent être remplacés par les mots « de tijdelijke kaderregeling », compte tenu de la définition donnée à l'article 1er, 2°, du projet.

Cette observation s'applique également à l'article 7, alinéa 3, du projet.

Article 3

13. Les divisions de l'article 3 du projet doivent être renumérotées à partir de la deuxième mention du 3°.

14. L'article 3, 5° (lire : 6°), actuel, du projet doit viser l'« arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale (...) n° 2020/007 du 16 avril 2020 (...) ».

Article 6

15. L'article 6, § 3, du projet contient un dispositif qui s'applique si les crédits budgétaires disponibles sont insuffisants pour octroyer la prime de 3.000 euros à tous les bénéficiaires entrant en ligne de compte. Dans ce cas, les bénéficiaires sont répartis en deux catégories. Les entreprises qui sont actives dans la « cultures [lire : culture] et reproduction des plantes, visées aux codes NACE BEL 2008 01.110 à 01.309 » peuvent prioritairement prétendre au bénéfice de l'aide. S'il reste ensuite des crédits budgétaires disponibles, ceux-ci sont répartis entre les entreprises dont l'activité consiste en la « production animale, culture et élevage

associés, activités de soutien à l'agriculture, pêche et aquaculture, visées aux codes NACE BEL 2008 01.410 à 01.640 et 03.110 à 03.220 ».

Invité à préciser cette disposition au regard du principe d'égalité, le délégué a déclaré ce qui suit :

« Dit verschil wordt toegelicht en verantwoord in de nota aan de Regering:

‘Bedrijven in de verschillende teelten (A01110 > 01309) ontvangen de premie bij voorrang. De bedrijven in deze categorie zijn voor het grootste deel de bedrijven die het meest getroffen zijn door de coronaviruscrisis. Inderdaad, sommige van deze bedrijven verkochten aan de horeca of op de markten. Sommige hebben nu momenteel een overschot aan voorraad. Anderen hebben hun voorraden moeten vernietigen of zelfs de productie moeten stoppen. Bovendien komen de activiteiten van de bedrijven in deze categorie overeen met de ambities van de Good Food strategie, namelijk het verhogen van de duurzame lokale voedselproductie. Ook is de Good Food-strategie voorsnóg gericht op de lokale productie van groenten en fruit. Het merendeel van deze bedrijven houdt zich echter bezig met tuinbouw. Deze redenen verklaren de noodzaak om deze categorie als een prioriteit te beschouwen.’

Deze verantwoording kan aangevuld worden met het feit dat ondernemingen die actief zijn in het fokken van dieren langere productieprocessen hebben die zich uitstrekken over meerdere jaren en bovendien grotendeels hun afzetmarkt hebben in de groothandel en de slachthuizen. In de Brusselse context van veeleer korte keten- en stadslandbouw leveren de ondernemingen die groenten en fruit telen veeleer rechtstreeks aan horeca en markten ».

On peut se rallier à cette justification. Toutefois, dans un souci de clarté, il vaudrait mieux écrire chaque fois « répartis proportionnellement » au lieu de « répartis » à l'article 6, § 3, alinéas 2 et 3, du projet.

Article 7

16. À l'article 7, alinéa 3, du projet, il faudrait écrire dans un souci de clarté « Le bénéficiaire mentionne dans sa demande toutes les aides (...) » au lieu de « Le bénéficiaire déclare les autres aides (...) ». En effet, la mention de ces aides a pour seul but de garantir que les montants maximums figurant dans l'encadrement (voir l'observation 6) ne soient pas dépassés.

Article 8

17. Conformément à l'article 8, alinéa 1er, du projet, la décision d'octroi est notifiée au bénéficiaire après la réception et le classement de toutes les demandes, *au plus tard le 31 décembre 2020*.

La mention de cette date limite s'inspire probablement de la condition mentionnée au point 22, d, de l'encadrement (voir l'observation 6). Il apparaît toutefois au Conseil d'État que les graves problèmes de liquidités auxquels le régime en projet doit répondre impliquent que les personnes intéressées doivent être fixées avec la diligence requise sur l'aide. Les auteurs du

projet doivent dès lors vérifier s'il n'est pas possible de s'engager à l'égard des personnes concernées par cette mesure d'aide pour une date bien antérieure à celle du 31 décembre 2020.

Article 9

18. L'article 9 du projet prévoit que l'aide est liquidée en une seule tranche sur un numéro de compte bancaire belge au nom du bénéficiaire. À propos de la compatibilité de la limitation à un numéro de compte bancaire belge avec le principe d'égalité et le droit de l'UE, le délégué a déclaré ce qui suit :

« De keuze voor Belgische bankrekeningnummers vindt haar oorsprong in een bezorgdheid om zo veel als mogelijk de behandeling en de uitbetaling van de dossiers te automatiseren. Een Belgisch bankrekeningnummer heeft telkens hetzelfde aantal getallen en er bestaat bovendien een controlemechanisme dat toelaat om na te gaan dat het rekeningnummer effectief bestaat. Voor bankrekeningnummers van andere landen is dat niet altijd het geval. Het is in dit opzicht belangrijk om te onthouden dat deze steunmaatregel deel uitmaakt van een groter pakket aan maatregelen, waardoor de administratie op zeer korte tijd tienduizenden dossiers zal moeten verwerken. Deze bepaling verschijnt trouwens ook in de besluiten van de Vlaamse Regering van 20 maart 2020 en 10 april 2020 ».

Bien que le Conseil d'État ne dispose pas de tous les éléments factuels et techniques en l'espèce, on n'aperçoit pas bien pourquoi, au regard de la préoccupation formulée par le délégué, on ne peut pas faire usage d'un 'International Bank Account Number' (IBAN), étant donné que ce numéro de compte est déjà pourvu d'une clé de contrôle. Les auteurs du projet doivent dès lors réexaminer cette condition compte tenu de cet élément.

Article 10

19. En vue d'assurer la concordance entre les deux versions linguistiques ainsi que l'harmonisation avec l'encadrement (voir l'observation 6), il est recommandé d'insérer dans la version néerlandaise de l'article 10, alinéa 1er, du projet, les mots « na de toekenning ervan » après les mots « binnen de twaalf maanden » (lire : « binnen twaalf maanden »).

Article 13

20. La disposition exécutoire de l'article 13 du projet doit viser les attributions pertinentes du ministre concerné.

OBSERVATION FINALE

21. Conformément à l'article 4 de l'ordonnance du 19 mars 2020, l'arrêté envisagé devra être confirmé par ordonnance dans un délai de six mois prenant cours à la fin de la période des pouvoirs spéciaux organisés par l'ordonnance. À défaut de confirmation dans le délai précité, l'arrêté est réputé n'avoir jamais produit ses effets.

Conformément à la même disposition, l'arrêté envisagé doit également être communiqué au président et au greffier du Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale avant sa publication au Moniteur belge.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Annemie GOOSSENS

Jo BAERT